

Sygn. akt II CSK 251/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSA Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

Protokolant Anna Wasiak

w sprawie z powództwa A.B., W. Z.,

M. B. i K.O.

przeciwko K. P. - Spółce Akcyjnej w P.

z udziałem interwenientów ubocznych po stronie powodów: P. H.,

i innych o uchylenie uchwały ,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 30 października 2008 r.,

skargi kasacyjnej powoda M. B.

oraz skargi kasacyjnej interwenienta ubocznego P. J.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 grudnia 2006 r.,

- 1) oddała obie skargi kasacyjne;**
- 2) zasądza od powoda M. B. oraz interwenienta ubocznego P. J. na rzecz pozwanej kwoty po 180 zł (sto osiemdziesiąt**

**złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód A. B. wniósł pozew przeciwko K. P. Spółce Akcyjnej w P. żądając uchylenia uchwał Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej podjętych w dniu 31 lipca 2001 r.: nr 6/01 w sprawie przymusowego wykupu akcji, uchwały nr 12b/01 w sprawie zmiany statutu spółki oraz uchwały nr 12a/01b w sprawie zmiany projektu statutu spółki. Po wniesieniu pozwu (zarejestrowanego w sprawie IX GC .../01) pismem procesowym z dnia 10 stycznia 2002 r. powód ograniczył żądanie wnosząc jedynie o stwierdzenie nieważności uchwały nr 6/01, a w razie nieuwzględnienia tego żądania, wniósł o uchylenie uchwały jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie akcjonariusza ze względu na nieprawidłowość wyceny ceny akcji podlegających przymusowemu wykupowi. Z takimi samymi pozwami wystąpili także powodowie W. Z. (sprawa zarejestrowana pod sygnaturą IX GC .../01), M. B. (sprawa zarejestrowana pod sygnaturą IX GC .../01) i K. O. (sprawa zarejestrowana pod sygnaturą IX GC .../01). Zarządzeniami Sądu Okręgowego w P. z dnia 23 kwietnia i 13 czerwca 2002 r. sprawy te połączono ze sprawą o sygnaturze IX GC .../01.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2005 r. Sąd Okręgowy w P. uchylił uchwałę nr 6/01 Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy K. P. S.A. w P. z dnia 31 lipca 2001 r., umorzył postępowania w zakresie powództw o uchylenie uchwał nr 12a/01 i 12b/01 Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy K. P. S.A. w P. z dnia 31.07.2001 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwana spółka powstała w dniu 25 czerwca 1991 r. pod firmą B. T. Spółka Akcyjna z siedzibą w T. W dniu 30 września 1996 r. podpisano umowę prywatyzacyjną tej spółki i w oparciu o tę umowę powodowie na podstawie art. 37 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 118, poz. 561 z późn. zm.) nabyli nieodpłatnie akcje spółki. Powód M. B. nabył je w dniu 7 kwietnia 1998 r. Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy B. T. S.A. nr 6/99 z dnia 9 marca 1999 r. dokonano zmiany statutu spółki poprzez podział każdej akcji spółki na trzy nowe akcje. W jej efekcie powodowi A. B. przysługiwały 20.202 akcje, W. Z. 9.183 akcje, M.B. 9.183 akcje, a K. O. 11.019 akcji. Uchwałą nr 7/99 z dnia 9 marca 1999 r. dokonano połączenia spółki B. T. S.A. z siedzibą w T. ze spółką L. B. S.A. z siedzibą w P. poprzez przeniesienie całego majątku spółki L. B. S.A. na spółkę B. T. S.A., w następstwie czego utworzona została spółka K. P. Spółka Akcyjna z

siedzibą w T. Uchwałą nr 2/99 z dnia 17.06.1999 r. siedzibę spółki przeniesiono do P. W dniu 31 lipca 2001 r. w W. odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy K. P. S.A. z siedzibą w P. Jego zwołanie zostało ogłoszone w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 9 lipca 2001 r. Podano również tekst jednolity statutu pozwanej spółki uwzględniający planowane zmiany w jej statucie. Na powyższym zgromadzeniu podjęto szereg uchwał, m.in. na podstawie art. 418 k.s.h. podjęto w jawnym i imiennym głosowaniu uchwałę nr 6/01 w przedmiocie przymusowego wykupu akcji należących do mniejszościowych akcjonariuszy reprezentujących łącznie 1,56% kapitału akcyjnego (m.in. powodów w przedmiotowych sprawach), przez trzech akcjonariuszy reprezentujących łącznie 98,44% kapitału. Cena jednej akcji w ramach przymusowego wykupu została ustalona przez biegłego rewidenta na kwotę 90 zł. Przeciwno tej uchwale głosowali m.in. powodowie, których sprzeciw został zaprotokołowany. Powyższa uchwała została ogłoszona w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 20 sierpnia 2001 r. nr 160/2001 r. W dniu 21 września 2001 r. E.A. C. S.A. z siedzibą w W. oraz w dniu 24 września 2001 r. L. H. B. z siedzibą w R. w Holandii dokonały wpłat kwot należnych z tytułu nabycia akcji pozwanej spółki od jej mniejszościowych akcjonariuszy w wyniku przeprowadzenia procedury przymusowego wykupu tych akcji w trybie art. 418 k.s.h. i w wykonaniu uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej spółki z dnia 31 lipca 2001 r. nr 6/01.

W ocenie Sądu Okręgowego nie doszło do naruszenia przepisów proceduralnych podczas podejmowania zaskarżonej uchwały. Statut pozwanej spółki nie przewidywał surowszych warunków przymusowego wykupu akcji mniejszościowych od przewidzianych w przepisach k.s.h.. Brak było podstaw do kwestionowania ustalonej ceny wykupu akcji na kwotę 90 zł. Wprawdzie strona powodowa podniosła, że wysokość ceny jednej akcji kształtuje się w granicach 310 zł, ale nie przedstawiła na tę okoliczność żadnych dowodów. W trakcie rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją RP przepisu art. 418 k.s.h.. Uwzględniając treść wyroku, który został wydany przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 21 czerwca 2005 r. w sprawie P 25/02, Sąd Okręgowy uznał, że w sytuacji, gdy zaskarżona uchwała nie wskazuje w swej treści przyczyn, dla których została podjęta,

obowiązek wykazania okoliczności uzasadniających jej uchwalenie spoczywa, zgodnie z art. 6 k.c. na pozwanej spółce, która powinna wykazać istnienie rzeczywistych i realnych przyczyn jej podjęcia. Pozwana nie wykazała przyczyn, dla których podjęto uchwałę o przymusowym wykupie akcjonariuszy mniejszościowych i dlatego Sąd Okręgowy na podstawie art. 422 § 1 k.s.h. uchylił zaskarżoną uchwałę z dnia 31 lipca 2001 r. nr 6/01. Ponieważ wszyscy powodowie cofnęli pozwy i zrzekli się roszczenia o żądanie uchylenia uchwał nr 12a/01 i 12b/01, Sąd Okręgowy w tym zakresie umorzył postępowanie.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w P. wniosła pozwana. Na etapie postępowania apelacyjnego do procesu wstąpiło łącznie 22 interwenientów ubocznych po stronie powoda, w tym P. J. Na skutek uwzględnienia apelacji pozwanej Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 5 grudnia 2006 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w połączonych sprawach o sygnaturach: [...]w ten sposób, że w każdej ze spraw oddalił powództwo nadto odrzucił apelację w pozostałym zakresie. Wyrokiem tym Sąd Apelacyjny zmienił także rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji o kosztach procesu i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego w ten sposób, że koszty te zasądził od powodów na rzecz pozwanej.

Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, stwierdził jednak, że Sąd ten dokonał błędnej wykładni oraz niewłaściwie zastosował przepisy prawa materialnego, tj. art. 418 § 1 k.s.h. oraz art. 422 § 1 k.s.h. w związku z art. 6 k.c. niezasadnie uznając, że skuteczność uchwały o przymusowym wykupie akcji, podjętej na podstawie art. 418 k.s.h., zależy od istnienia rzeczywistych i racjonalnych przyczyn uzasadniających wykup akcji od akcjonariuszy mniejszościowych. Wskazał, że przepis art. 418 k.s.h. nie zawiera, ani wymogu przedstawienia walnemu zgromadzeniu pisemnego uzasadnienia uchwały, ani wymogu by uchwała została podjęta „z ważnych przyczyn” lub „w interesie spółki”, jak również żadnych innych sformułowań, które wskazywałyby na konieczność istnienia konkretnych, obiektywnych przesłanek uzasadniających podjęcie uchwały o przymusowym wykupie.

Stwierdził, że art. 418 k.s.h. wyznacza niezbędne minimum ochrony akcjonariuszy mniejszościowych pozwalając na jej zwiększenie w drodze regulacji

dokonywanych przez same strony, które w statucie spółki akcyjnej mogą przyjąć zasadę jednomyślności lub surowsze warunki podjęcia uchwały przez walne zgromadzenie akcjonariuszy w przedmiocie wykupu akcji. Celem uchwały o przymusowym wykupie akcji jest wyłączenie akcjonariuszy mniejszościowych, a zatem nie można uznać, że stanowi ona formę kary za nielojalne zachowanie tych akcjonariuszy wobec spółki albowiem subiektywne przesłanki jej podjęcia nie podlegają ocenie. Z punktu widzenia ochrony interesów akcjonariuszy podlegających „wyciśnięciu” istotne jest ustalenie na właściwym poziomie ceny wykupu akcji, co powierzono biegłemu rewidentowi. Odpowiednie zastosowanie art. 312 k.s.h. pozwala akcjonariuszom mniejszościowym na zgłaszanie zastrzeżeń do wyceny dokonanej przez biegłego rewidenta, a w przypadku sporu, daje im prawo odwołania się do sądu rejestrowego. Akcjonariusz mniejszościowy zachowuje uprawnienie do żądania uchylenia uchwały o przymusowym wykupie z powołaniem się na przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz pokrzywdzenia.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy naruszył przepis art. 422 § 1 k.s.h. w związku z art. 418 § 1 k.s.h. nie wskazując w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku co stanowiło podstawę przyjęcia, że podjęcie uchwały nastąpiło z pokrzywdzeniem akcjonariuszy mniejszościowych oraz z jakimi dobrymi obyczajami jest ona sprzeczna bądź w jaki sposób je narusza. Przepis art. 6 k.c. w związku z art. 422 § 1 k.s.h., zaś został naruszony przez to, że Sąd Okręgowy przeniósł ciężar dowodu na pozwaną w zakresie wykazania „rzeczywistych i racjonalnych przyczyn przemawiających za wykupem akcji”. Brak uzasadnienia zaskarżonej uchwały nie przenosił ciężaru dowodu na pozwaną. To powodów, zgodnie z art. 6 k.c. obciążał ciężar dowodu przesłanek z art. 422 § 1 k.s.h.. Brak było w sprawie dowodów na potwierdzenie tezy powodów o ich pokrzywdzeniu bądź na okoliczność, że zaskarżona uchwała narusza dobre obyczaje. Sąd Okręgowy obciążając pozwaną konsekwencjami nie wykazania przez powodów okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie pozwu naruszył, zdaniem Sądu Apelacyjnego, art. 232 k.p.c., jak również art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd drugiej instancji wskazał, że pełnomocnik powodów dopiero po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego powołał nowe podstawy uzasadniające żądanie uchylenia uchwały zarzucając brak jej pisemnego uzasadnienia oraz

merytorycznych przyczyn jej podjęcia. Brak podstaw do uznania, że powodowie nie mogli powołać się na takie zarzuty wcześniej. Dopuszczając do rozszerzenia zarzutów wbrew dyspozycji art. 479¹² § 1 k.p.c. sąd pierwszej instancji naruszył zasadę prekluzji dowodowej i w konsekwencji orzekł o uchyleniu uchwały na innej podstawie niż ta, która została wskazana w pozwie. Tym samym wyrok został oparty na podstawie, która nie została skutecznie przez powodów powołana, a zatem z naruszeniem art. 321 k.p.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zaoferowane przez powodów dowody nie wykazały zasadności powództw zarówno w zakresie sformułowanego żądania uchylenia uchwały na podstawie przesłanek wynikających z art. 422 § 1 k.s.h., jak i alternatywnie sformułowanych żądań unieważnienia uchwały na podstawie art. 425 k.s.h., co uzasadniało zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództw we wszystkich połączonych do wspólnego rozpoznania sprawach.

Za bezzasadny uznał Sąd Apelacyjny zarzut naruszenia art. 322 § 2 k.p.c. i w tym zakresie apelację pozwanej odrzucił albowiem pozwana zamiast złożenia wniosku o uzupełnienie wyroku, zaskarżyła nieistniejące orzeczenie w przedmiocie umorzenia postępowania, w zakresie w jakim powód W. Z. cofnął pozew.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wnieśli: powód M. B. i interwenient uboczny P. J., którzy zaskarżyli wyrok w całości. Powód M. B. wskazał jako podstawę skargi kasacyjnej naruszenie prawa materialnego:

- art. 418 § 1 k.s.h. w zw. z art. 422 § 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że warunkiem podjęcia uchwały o przymusowym wykupie akcji mniejszościowych akcjonariuszy nie jest zaistnienie przesłanek merytorycznych, uzasadniających przymusowy wykup akcji, gdy tymczasem prawidłowa wykładnia przepisów art. 418 § 1 k.s.h. art. 422 § 1 k.s.h., dokonywana z uwzględnieniem treści art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, prowadzi do wniosku, że podjęcie uchwały o przymusowym wykupie akcji dopuszczalne jest tylko w przypadku zaistnienia określonych przesłanek merytorycznych, ustalonych a priori w ustawie, związanych z celami, jakie realizować ma instytucja przymusowego wykupu akcji, gdyż tylko w przypadku przyjęcia takiego znaczenia tych przepisów istnieje możliwość skutecznego wykonywania przysługującego akcjonariuszom

mniejszościowym i konstytucyjnie chronionego prawa do sądu, związanego z zaskarżaniem uchwały o przymusowym wykupie akcji;

- art. 6 k.c. w zw. z art. 422 § 1 k.s.h., art. 418 § 1 k.s.h. i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że na spółce pozwanej w procesie o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy o przymusowym wykupie akcji nie spoczywa ciężar udowodnienia zaistnienia określonych przesłanek merytorycznych, warunkujących podjęcie uchwały o przymusowym wykupie, gdy tymczasem prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi do wniosku, że w razie zaskarżenia uchwały o przymusowym wykupie akcji to na spółce ciąży obowiązek wykazania, że podjęcie uchwały było uzasadnione w świetle określonych przesłanek merytorycznych.

Powód skargę kasacyjną oparł także na podstawie naruszenia przepisów postępowania mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 321 § 1 k.p.c. w związku z art. 193 Konstytucji RP, przez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że jeszcze przed rozstrzygnięciem przez Trybunał Konstytucyjny wskazanych w pytaniu prawnym sądu pierwszej instancji wątpliwości co do zgodności przepisu art. 418 § 1 k.s.h. z postanowieniami Konstytucji, powód mógł powołać się na zarzuty dotyczące braku merytorycznych przesłanek podjęcia uchwały nr 6/01, w związku z czym zarzuty te zostały objęte prekluzją procesową i sąd pierwszej instancji nie był uprawniony do ich badania, przyjmując zaś je za podstawę orzeczenia o uchyleniu zaskarżonej uchwały orzekł na innej podstawie niż wskazana w pozwie. Wskazując na te podstawy powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez uchylenie uchwały nr 6/01 z dnia 31 lipca 2001 r. Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy K.P. S.A., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

W skardze kasacyjnej interwenienta ubocznego wskazano jako jej podstawę naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 422 k.s.h. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w sprawie: a) nie doszło do spełnienia przesłanek uchylenia skarżonej uchwały w postaci naruszenia dobrych obyczajów i pokrzywdzenia

akcjonariusza w sytuacji, gdy jako cenę za przymusowo wykupione akcje akcjonariuszy mniejszościowych przyjęto wycenę sporządzoną na dzień 30 czerwca 2001 r., tj. na datę poprzedzającą o ponad jeden miesiąc uchwalenie i wejście w życie uchwały walnego zgromadzenia pozwanej w przedmiocie przymusowego wykupu akcji, które miało miejsce w dniu 31 lipca 2001 r.; b) nie doszło do spełnienia przesłanek uchylenia skarżonej uchwały w postaci naruszenia dobrych obyczajów i pokrzywdzenia akcjonariusza w sytuacji, gdy wycena akcji służąca określeniu należności za wykupione przymusowo akcje sporządzona została w sposób wadliwy, z pominięciem jako czynnika kształtującego cenę akcji wysokości dywidendy z tej akcji;

- art. 418 w zw. z art. 417 k.s.h. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu prawidłowości dokonania wyceny akcji przeznaczonych do przymusowego wykupu w sytuacji, gdy wycena - raport z wyceny 1,564% akcji K. P. S.A. na dzień 30 czerwca 2001 r. jako datę wyceny wskazuje 30 czerwca 2001 r., a więc dzień przypadający na 30 dni przed walnym zgromadzeniem pozwanej spółki i na kilka dni przed ukazaniem się ogłoszenia o walnym zgromadzeniu K. P. S.A., a nie jak być powinno na dzień powzięcia uchwały o przymusowym wykupie lub dzień ogłoszenia oświadczenia o przymusowym wykupie.

Ponadto jako podstawę skargi kasacyjnej wskazano naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy:

- art. 210 § 2 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 k.p.c. poprzez pominięcie przy orzekaniu faktu, że pozwana nie złożyła oświadczenia procesowego co do twierdzeń powodów o wartości akcji na 310 zł nie zaprzeczając wartości akcji w takiej kwocie;
- art. 230 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 k.p.c. poprzez nieuznanie przez sądy obydwu instancji twierdzeń powódki co do wartości akcji w wysokości „w granicach” 310 zł w sytuacji, gdy strona pozwana nie wypowiedziała się merytorycznie co do tych twierdzeń i nie zaprzeczyła im;
- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 k.p.c. poprzez przyjęcie, że strona powodowa winna była zgłosić wniosek o przeprowadzenie dowodu

- z opinii biegłego z zakresu wyceny akcji, udziałów, spółek i przedsiębiorstw w sytuacji gdy strona pozwana nie zaprzeczała twierdzeniom strony powodowej wartości akcji w kwocie 310 zł;
- art. 479¹² w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 k.p.c. poprzez uznanie, że powód nie przedstawił w odpowiedni sposób i we właściwym terminie twierdzeń i dowodów na ich poparcie w sytuacji gdy powód pismem z dnia 7 stycznia 2002 r. ukształtował powództwo w trakcie procesu w trybie art. 193 k.p.c. i przedstawił uporządkowane żądania pozwu oraz swoje twierdzenia w zakresie pokrzywdzenia akcjonariuszy mniejszościowych i naruszenia dobrych obyczajów;
 - art. 479¹⁴ w zw. z art. 382 i art. 391 k.p.c. poprzez uznanie, że powodowie nie kwestionowali wyceny akcji w sytuacji, gdy przedstawili swoje twierdzenie procesowe, iż akcje przymusowo wykupywane warte są „w granicach” 310 zł za sztukę oraz przez przyjęcie, że pozwany zaprzeczył tym twierdzeniom powodów, co powodowałoby konieczność zgłoszenia przez powodów wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny akcji, w sytuacji gdy pozwana spółka nie złożyła w tym przedmiocie oświadczenia procesowego;
 - art. 227, art. 278 w zw. z art. 382 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny akcji i przedsiębiorstw w sytuacji gdy interwenienci uboczni samoistni zgłosili taki wniosek po przystąpieniu do sprawy na etapie postępowania apelacyjnego i bez zwłoki. Opinię biegłego co do wartości akcji oraz wykazania wadliwości wyceny akcji sporządzonej przez biegłego rewidenta wyznaczonego przez walne zgromadzenie K. P. ocenić należy jako fakt istotny dla rozstrzygnięcia sprawy. Wykazania tego faktu w drodze przeprowadzenia omówionego dowodu strona powodowa została pozbawiona;
 - naruszenie art. 354 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. i 391 k.p.c. poprzez nieorzeczenie co do wniosku interwenientów ubocznych o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny akcji przed zamknięciem rozprawy w drugiej instancji.

Interwenient uboczny wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powodowie, których sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania, wnieśli powództwo o uchylenie uchwały nr 6/01 z dnia 31 lipca 2001 r. Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej spółki, oparte o przepis art. 422 § 1 k.s.h. Zgodnie z art. 479¹ § 2 pkt 1 k.p.c. sprawy ze stosunku spółki, a więc i sprawy obejmujące powództwo oparte na art. 422 § 1 k.s.h., są sprawami gospodarczymi. Ma to istotne konsekwencje procesowe dla obu stron w zakresie obowiązku przedstawiania faktów istotnych dla rozstrzygnięcia powództwa, jak również dowodów na ich poparcie i zarzutów, co wynika z art. 479¹² § 1 k.p.c. (w stosunku do powoda) oraz z art. 479¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. (w stosunku do pozwanego). Z art. 479¹² § 1 k.p.c. wynika obowiązek przedstawienia przez powoda w pozwie wszystkich twierdzeń i dowodów na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że powód wykaże, iż ich powoływanie w pozwie nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynikła później. W przypadku zaniechania przez powoda przedstawienia już w pozwie okoliczności faktycznych i dowodów na ich poparcie, następują skutki wynikające z prekluzji dowodowej polegające na utracie prawa powoływania nowych twierdzeń i dowodów w dalszym postępowaniu. Zważywszy na treść art. 479¹² § 1 k.p.c. powodowie byli zobowiązani do przedstawienia już w pozwie okoliczności faktycznych i dowodów dla uzasadnienia wniesionych powództw o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy nr 6/01 z dnia 31 lipca 2001 r. W uzasadnieniu złożonych pozwów powodowie twierdzili jedynie, że zaskarżona uchwała, podjęta na podstawie art. 418 § 1 k.s.h., narusza przepisy Konstytucji RP. Podstawą uzasadniającą wniesione powództwa nie był więc fakt zaniżenia ceny wykupu akcji. Twierdzenia powodów, że ustalona cena wykupu akcji jest zaniżona, zostały sformułowane dopiero w kolejnych pismach procesowych powodów. W szczególności powód M. B., który wniósł skargę kasacyjną, zawarł twierdzenie o zaniżeniu ceny wykupu akcji, która powinna wynosić co najmniej 310 zł, dopiero w piśmie procesowym z dnia 15 listopada 2001 r. oraz w piśmie procesowym z dnia 7

stycznia 2002 r. (k. 74 i 157 akt IX GC .../01), natomiast pozostali powodowie uczynili to w piśmie procesowym z dnia 7 stycznia 2002 r.

Zmiana powództwa w sprawie gospodarczej jest uregulowana art. 479⁴ § 2 k.p.c., który jednak nie obowiązywał w takim brzmieniu w czasie, gdy sprawa, w której wniesiono skargi kasacyjne, była rozpoznawana przez sąd pierwszej instancji. W tym czasie przepisy o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych nie zawierały przepisu dotyczącego zmiany powództwa. Wobec braku przepisów szczególnych do zmiany powództwa także w sprawach gospodarczych miał zastosowanie ogólny przepis art. 193 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 143/05, niepubl. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., IV CK 298/05, niepubl.). Przez zmianę powództwa należy także rozumieć zmianę jego podstawy faktycznej przy niezmienionej treści żądania. Do pisma powoda modyfikującego podstawę faktyczną powództwa w sprawie gospodarczej miał także zastosowanie art. 479¹² § 1 k.p.c., więc powód był zobowiązany przedstawić w piśmie modyfikującym powództwo nie tylko wszystkie fakty uzasadniające zmienione powództwo, ale także dowody na ich poparcie, chyba że powołanie ich w piśmie procesowym – zawierającym zmienione powództwo – nie było możliwe albo potrzeba powołania wynikała później (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., IV CK 298/05, niepubl.). Pismo modyfikujące podstawę faktyczną powództwa spełnia bowiem podobną funkcję jak pozew. Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd Okręgowy, nie zakwestionował możliwości powołania w procesie przez powodów nowej okoliczności faktycznej - w stosunku do okoliczności podanych w pozwie – a mianowicie ustalenia zaniżonej ceny wykupu akcji. Sąd Apelacyjny zaakceptował stanowisko sądu pierwszej instancji, że powodowie, podnosząc tę okoliczność faktyczną, do czasu zakończenia postępowania przed sądem pierwszej instancji, nie zgłosili dowodów dla wykazania tej istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktycznej, w szczególności nie wniesli o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rewidenta, który mógłby zweryfikować prawidłowość wyceny akcji. Sąd Apelacyjny nie zakwestionował także oceny sądu pierwszej instancji, że jedyny dowód, powołany przez powodów dla wykazania twierdzenia o zniżeniu wyceny akcji, w postaci sprawozdania finansowego pozwanej za okres obrotowy od

1 stycznia 2000 r. do 31 marca 2001 r. nie był przydatny dla ustalenia wartości akcji na dzień powzięcia uchwały o ich przymusowym wykupie. Dlatego za bezzasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 479¹² k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. i art. 391 k.p.c. przez przyjęcie, że powód w odpowiednim terminie nie zgłosił twierdzeń i dowodów na okoliczność zaniżenia wyceny wartości akcji dla potrzeb ustalenia ceny wykupu tych akcji. Sąd Apelacyjny nie przyjął bowiem, że powodowie z opóźnieniem powołali się na zaniżenie wyceny wartości akcji, lecz przyjął – podobnie jak Sąd Okręgowy – że twierdzenia tego powodowie nie udowodnili. Podstawą takiej oceny nie było więc zastosowanie przez Sąd Apelacyjny art. 479¹² § 1 k.p.c. – co prowadziłoby do pominięcia zgłoszonych przez powodów dowodów – lecz ocena biernej postawy procesowej powodów przed sądem pierwszej instancji w zakresie inicjatywy dowodowej zmierzającej do wykazania twierdzenia o zaniżeniu wyceny wartości akcji. Stanowisko Sądu Apelacyjnego było zasadne albowiem samo wskazanie nowego faktu – zaniżenia wyceny wartości akcji - nie zwalniało powodów od konieczności przedstawienia odpowiednich dowodów wykazujących ten fakt. Taki wniosek dowodowy mający na celu wykazanie, że przyjęta wartość akcji dla potrzeb ustalenia ceny ich wykupu została zaniżona, został zgłoszony dopiero na etapie postępowania apelacyjnego – w piśmie procesowym części interwenientów ubocznych z dnia 13 listopada 2006 r. (k. 1145). Pominięcie tego dowodu przez Sąd Apelacyjny było zasadne. Zgodnie z art. 79 k.p.c. interwenienci uboczni są uprawnieni do wszelkich czynności procesowych dopuszczalnych według stanu sprawy. Interwenient nie może mieć więcej uprawnień procesowych od strony, do której przystąpił. Taką wykładnię potwierdza treść przepisu art. 82 k.p.c. Uznanie, że interwenienci uboczni mogliby zgłaszać w procesie na etapie postępowania apelacyjnego nowe twierdzenia i dowody, których nie zgłosili w terminie powodowie, naruszałoby zasadę symetrii w zakresie praw i obowiązków procesowych pomiędzy powodem i pozwanym, której wyrazem jest choćby art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. W takim wypadku interwenienci uboczni mogliby zgłaszać nowe twierdzenia i dowody, mimo że praw tych byłyby już pozbawione same strony. Sytuacji interwenienta ubocznego P. J., który wniósł skargę kasacyjną, nie zmieniało to, że jego interwencja uboczna po stronie powodowej miała charakter interwencji samoistnej. Jak bowiem stanowi

art. 81 k.p.c. do stanowiska interwenienta w procesie stosuje się wówczas odpowiednio przepisy o współuczestnictwie jednolitym, co oznacza stosowanie w takim wypadku przepisu art. 73 § 2 k.p.c. Interwenient uboczny samoistny może więc dokonywać czynności procesowych nawet sprzecznych z czynnościami strony, do której przystąpił, a ponadto zawarcie ugody, zrzeczenie się roszczenia albo uznanie powództwa przez stronę, do której przystąpił wymaga także zgody tego interwenienta ubocznego. W konsekwencji wnioski interwenientów ubocznych o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego zgłoszony dopiero na etapie postępowania apelacyjnego należało uznać za spóźniony, skoro wniosku tego sami powodowie nie zgłosili nie tylko w terminie przewidzianym w art. 479¹² § 1 k.p.c., ale także do czasu wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji. Pominięcie tego wniosku dowodowego przez sąd drugiej instancji było więc także uzasadnione w świetle art. 381 k.p.c. Wobec powyższego nie można uznać za uzasadniony zarzutu naruszenia art. 227 k.p.c. i art. 278 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. przez pominięcie przez Sąd Apelacyjny dowodu z opinii biegłego na okoliczność zaniżenia wartości akcji podlegających przymusowemu wykupowi w sytuacji, gdy zachodziły przesłanki do pominięcia tego dowodu jako spóźnionego. Zaniechanie wydania przez Sąd Apelacyjny postanowienia oddalającego wniosek dowodowy zgłoszony przez interwenientów ubocznych, co zasadnie podniesiono w skardze kasacyjnej w ramach zarzutu naruszenia przepisów art. 354 k.p.c. w związku z art. 236 k.p.c. i art. 391 k.p.c., nie miało więc wpływu na treść zaskarżonego wyroku, skoro wniosek ten jako spóźniony w świetle art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 381 k.p.c. w związku z art. 79 k.p.c. powinien zostać przez Sąd oddalony.

Skoro w pozwach, wniesionych w połączonych do rozpoznania sprawach, powodowie nie podnieśli twierdzeń co do zaniżenia ceny wykupu akcji od mniejszościowych akcjonariuszy, niezasadny był zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 479¹⁴ k.p.c. Przepis art. 479¹⁴ § 1 k.p.c. dotyczy obowiązku wniesienia przez pozwanego odpowiedzi na pozew w terminie dwutygodniowym. Dochowanie przez pozwanego tego terminu nie było kwestionowane w skardze kasacyjnej interwenienta ubocznego. Natomiast, zgodnie z art. 479¹⁴ § 2 k.p.c., w odpowiedzi na pozew pozwany jest obowiązany podać wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody na ich poparcie, pod rygorem utraty prawa powoływania ich

w toku postępowania, chyba że wykaże, iż ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynikła później. Skoro powodowie w pozwie nie powołali się na fakt zniżenia ceny wykupu akcji to tym samym pozwany nie mógł ustosunkować się w odpowiedzi na pozew do nie powołanych przez powodów twierdzeń faktycznych, ani też nie miał obowiązku zgłaszania na te okoliczności dowodów. Natomiast pozwany ustosunkował się do zgłoszonego przez powodów, dopiero w trakcie procesu, nowego twierdzenia faktycznego dotyczącego zniżenia ceny wykupu akcji, zaprzeczając tym twierdzeniom. Takie stanowisko zawarte jest chociażby w piśmie procesowym pozwanego z dnia 15 marca 2002 r. nadesłanym w odpowiedzi na pismo procesowe powoda A. B. z dnia 7 stycznia 2002 r. Pismo to zostało wniesione przez pozwanego do sprawy IX GC .../01 zanim Sąd Okręgowy zarządzeniami z dnia 23 kwietnia i 13 czerwca 2002 r. połączył tę sprawę z pozostałymi sprawami zawierającymi powództwa o uchylenie uchwały nr 6/01 z dnia 31 lipca 2001 r.

Wskazany w skardze kasacyjnej art. 210 § 2 k.p.c. określa obowiązek strony złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej, dotyczących okoliczności faktycznych. Przepis ten – adresowany do stron – powinien być wyegzekwowany przez sądy orzekające w sprawie. Skoro pozwany ustosunkował się do twierdzeń faktycznych powodów co do zniżenia ustalonej ceny wykupu akcji, nie jest uzasadniony zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny tego przepisu. Tylko w przypadku, gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń faktycznych strony przeciwnej sąd – zgodnie z art. 230 k.p.c. – mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Taka sytuacja w sprawie nie miała miejsca. W konsekwencji zasadnie przyjął Sąd Apelacyjny, że to na powodach – zgodnie z art. 232 k.p.c. - spoczywał ciężar wykazania faktu, z którego wywodzili skutki prawne – zniżenia wyceny wartości akcji. Dlatego bezzasadny był zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 232 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. i art. 391 k.p.c. przez przyjęcie, że to strona powodowa była zobowiązana zgłosić wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego co do wskazanej przez powodów wartości akcji w kwocie 310 zł.

Dalsze rozważania należy poprzedzić określeniem konsekwencji prawnych dla rozpoznawanej sprawy, wynikających z wyroku Trybunału Konstytucyjnego

wydanego na skutek pytania prawnego przedstawionego Trybunałowi przez Sąd Okręgowy w trakcie rozpoznawania sprawy. Zgodnie z art. 188 pkt 1 Konstytucji RP Trybunał Konstytucyjny orzeka m.in. o zgodności ustaw z Konstytucją, w tym na skutek przedstawienia, na podstawie art. 193 Konstytucji RP, pytań prawnych sądów co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Jak wynika z art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Przez pojęcie „orzeczenia” należy rozumieć – zważywszy na treść 71 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 z późn. zm.) – jego sentencję, obejmującą elementy wymienione w art. 71 ust. 1 tej ustawy, a nie jego uzasadnienie, o którym mowa w art. 71 ust. 3 ustawy. Dlatego nie jest wiążąca dla sądu powszechnego wykładnia przepisów prawa zawarta w uzasadnieniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Potwierdzeniem tego wniosku jest art. 239 ust. 3 Konstytucji RP stanowiący, że uchwały Trybunału Konstytucyjnego w sprawie ustalenia wykładni ustaw utraciły moc powszechnie obowiązującą. Wykładnią przepisów prawa dokonaną w uzasadnieniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie jest związany ani Sąd Najwyższy, ani inne sądy, skoro zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP sędziowie podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. W świetle tego bezzasadne są zarzuty skargi kasacyjnej powoda, wywodzone z samego faktu, że wykładnia przepisów prawa materialnego Sądu Apelacyjnego (art. 418 k.s.h. oraz 422 § 1 k.s.h.) mających zastosowanie w sprawie, jest sprzeczna z wykładnią tych przepisów dokonaną w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 czerwca 2005 r. P 25/02 (OTK –A z 2005 r., nr 6, poz. 65). Sąd Apelacyjny uwzględnił treść sentencji powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego uznając, że zaskarżona uchwała Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy nr 6/01 z dnia 31 lipca 2001 r. o przymusowym wykupie akcji, może być zaskarżona w trybie powództwa o uchylenie uchwały opartego na art. 422 § k.s.h., w ramach którego to powództwa można badać przesłanki określone w tym przepisie jako podstawy do ewentualnego uchylenia uchwały.

Za prawidłową należy uznać wykładnię art. 418 § 1 k.s.h. dokonaną przez Sąd Apelacyjny, według której przepis ten określa wszystkie przesłanki normatywne

(podmiotowe i przedmiotowe) takiej uchwały o przymusowym wykupie akcji. Do przesłanek materialnoprawnych takiej uchwały nie należy istnienie dostatecznie usprawiedliwionych przyczyn uzasadniających jej podjęcie. Przyjęcie istnienia takiego wymogu podjęcia uchwały na podstawie art. 418 § 1 k.s.h. byłoby uznaniem istnienia pozanormatywnej (nie wynikającej z przepisów obowiązującego prawa) dodatkowej przesłanki podjęcia uchwały o przymusowym wykupieniu akcji mniejszościowych akcjonariuszy. Gdy do podjęcia uchwały przez organ spółki handlowej wymagane jest istnienie określonej przesłanki, to wynika to wprost z przepisów kodeksu spółek handlowych (por. art. 359 § 1 k.s.h., art. 199 § 1 k.s.h., art. 433 § 2 k.s.h.).

Konsekwencją powyższego stanowiska jest to, że uchwała podjęta na podstawie art. 418 § 1 k.s.h., nie wymaga uzasadnienia. W art. 418 § 2 zd. pierwsze k.s.h. ustawodawca w sposób wyczerpujący – w rozumieniu art. 304 § 4 k.s.h. - określił treść uchwały o przymusowym wykupie akcji i nie wymienił wśród elementów tej uchwały jej uzasadnienia. Wniosek o braku konieczności uzasadnienia uchwały podjętej na podstawie art. 418 § 1 k.s.h. potwierdza analiza innych przepisów kodeksu spółek handlowych, w których – w odróżnieniu od art. 418 § 2 k.s.h. – przewidziano wymóg uzasadnienia uchwały organu spółki, bądź przedstawienia opinii zarządu, przed podjęciem określonej uchwały. Taki wymóg sporządzenia uzasadnienia uchwały bądź przedstawienia odpowiedniej opinii, jest zsynchronizowany z tymi przepisami kodeksu spółek handlowych, w których ustawodawca sam określił przesłanki normatywne warunkujące możliwość podjęcia określonej uchwały (por. art. 359 § 4 k.s.h., art. 199 § 2 k.s.h., art. 433 § 2 k.s.h.). Sporządzenie uzasadnienia uchwały podjętej na podstawie art. 418 § 1 k.s.h., jest zbędne z punktu widzenia przesłanek warunkujących uwzględnienie powództwa o uchylenie takiej uchwały walnego zgromadzenia. Wyartykułowana w uzasadnieniu takiej uchwały przyczyna (motyw) jej uchwalenia, nie miałaby charakteru normatywnego, innymi słowy przyczyny dostatecznie sprecyzowanej w przepisach obowiązującego prawa, której istnienie byłoby badane przez sąd w razie wniesienia powództwa z art. 422 § 1 k.s.h. jako przesłanka rozstrzygnięcia o jego zasadności. Nawet obiektywnie istniejąca przyczyna podjęcia takiej uchwały, podana w jej uzasadnieniu, nie miałaby znaczenia prawnego dla oceny zasadności

powództwa opartego o przepis art. 422 § 1 k.s.h. Udowodnienie istnienia takiej przyczyny nie wykluczałoby możliwości dowodzenia przez akcjonariusza, że ze względu na określone okoliczności uchwała ta jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i godzi w interes spółki lub ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza.

Przepis art. 422 § 1 k.s.h. nie określa na kim spoczywa ciężar dowodu wystąpienia przesłanek roszczenia o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy. Dlatego w odniesieniu do tego powództwa ma zastosowanie ogólny przepis art. 6 k.c. w związku z art. 2 k.s.h., dotyczący ciężaru dowodu. Zgodnie z art. 6 k.c., to na powódzie będzie spoczywał ciężar wykazania przesłanek warunkujących uwzględnienie powództwa na podstawie art. 422 § 1 k.s.h. Istnienie, bądź brak uzasadnienia uchwały podjętej na podstawie art. 418 § 1 k.s.h., pozostaje bez wpływu na ciężar dowodu, określony przepisem art. 6 k.c. w związku z art. 2 k.s.h., w przypadku zaskarżenia takiej uchwały na podstawie art. 422 § 1 k.s.h. Wyprowadzanie z faktu braku uzasadnienia uchwały podjętej na podstawie art. 418 § 1 k.s.h. niekorzystnych skutków prawnych dla spółki akcyjnej – polegających na przejściu ciężaru dowodu na tę spółkę, to wyprowadzanie niekorzystnych konsekwencji prawnych z nieistniejącej w przepisach prawa, dodatkowej pozanormatywnej przesłanki podjęcia uchwały o przymusowym wykupie akcji. Zmiana ciężaru dowodu, określonego art. 6 k.c. w związku z art. 2 k.s.h., w przypadku powództwa z art. 422 § 1 k.s.h., nie może być uzasadniona jedynie trudnościami dowodowymi w wykazaniu przesłanek tego powództwa w sporze sądowym pomiędzy drobnym akcjonariuszem a spółką akcyjną.

Za przyjętą wykładnią art. 418 § 1 k.s.h. i art. 422 § 1 k.s.h. przemawiają także argumenty wykładni funkcjonalnej, wynikające z natury działania spółki akcyjnej, w której obowiązuje zasada rządu większości (kapitałowej) nad mniejszością i prymatu kapitału nad osobą. Spółka akcyjna to osoba prawna, której celem jest koncentracja kapitału do osiągnięcia wspólnego celu, a instytucja przymusowego wykupu akcji od mniejszościowych akcjonariuszy, uregulowana w art. 418 k.s.h., jest instrumentem ochrony praw akcjonariuszy większościowych, umożliwia obniżenie kosztów działania spółki akcyjnej, usprawnienie działania jej organów, zwiększenie atrakcyjności spółki dla inwestorów, umożliwia stworzenie „zamkniętej” spółki akcyjnej i ułatwia przekształcenie spółki „otwartej” w spółkę

„prywatną” lub rodzinną (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r. II CSK 441/07, niepubl. oraz uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 czerwca 2005 r., P 25/02, OTK-A, z 2005 r., nr 6, poz. 65). To akcjonariusze większościowi ponoszą zasadnicze ryzyko ekonomiczne, własnym zaangażowanym kapitałem, związane z funkcjonowaniem spółki akcyjnej. Z tych względów podjęcie uchwały na podstawie art. 418 § 1 k.s.h. o przymusowym wykupie akcji akcjonariuszy mniejszościowych należy uznać za prawnie dozwolone działanie akcjonariuszy większościowych w ramach ich praw podmiotowych wynikających z posiadanych akcji.

W świetle powyższego za bezzasadne należy uznać zarzuty naruszenia prawa materialnego podniesione w skardze kasacyjnej powoda, a mianowicie: art. 418 § 1 k.s.h. w związku z art. 422 § 1 k.s.h. oraz art. 6 k.c. w związku z art. 422 § 1 k.s.h. i art. 418 § 1 k.s.h. w związku z art. 45 Konstytucji RP na skutek przyjęcia przez Sąd Apelacyjny, że warunkiem podjęcia uchwały o przymusowym wykupie akcji nie jest wykazanie przesłanek merytorycznych uzasadniających przymusowy wykup akcji oraz że na pozwanej spółce akcyjnej, nie ciąży obowiązek wykazania, iż podjęcie uchwały o przymusowym wykupie akcji było uzasadnione w świetle określonych przesłanek merytorycznych. Przedstawiona wyżej wykładnia art. 418 § 1 k.s.h. oraz art. 422 § 1 k.s.h. nie prowadzi do ograniczenia prawa do sądu akcjonariuszy mniejszościowych, zagwarantowanego art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Realizacja uprawnienia akcjonariuszy większościowych przewidzianego w art. 418 § 1 k.s.h. nie odbywa się bez instrumentów sądowej ochrony praw akcjonariuszy mniejszościowych, którzy mają zapewnioną możliwość zarówno kwestionowania ustalenia samej ceny wykupu akcji - w trybie przewidzianym w art. 312 § 8 k.s.h. w związku z art. 417 § 1 k.s.h. i art. 418 § 3 k.s.h. – jak również możliwość kwestionowania podjęcia uchwały w trybie przewidzianym w art. 422 § 1 k.s.h.

Zważywszy na powyższą ocenę prawną bez znaczenia dla wyniku sprawy pozostaje zarzut skargi kasacyjnej powoda naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 479¹² § 1 k.p.c. i art. 321 k.p.c. w związku z art. 193 Konstytucji RP przez przyjęcie, że powód jeszcze przed rozstrzygnięciem Trybunału Konstytucyjnego na skutek pytania Sądu Okręgowego, miał obowiązek powołać zarzuty dotyczące braku merytorycznych przesłanek podjęcia uchwały nr 6/01, w związku z czym zarzut ten

został objęty prekluzją procesową. Sąd Apelacyjny mimo stwierdzenia, że zarzut ten został objęty prekluzją procesową dokonał jego merytorycznej oceny uznając, że nie ma on znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy skoro skuteczne podjęcie uchwały o przymusowym wykupie akcji na podstawie art. 418 § 1 k.s.h. nie jest uzależnione od istnienia niewymienionych ustawą przyczyn uzasadniających jej podjęcie. Nawet więc przyjęcie, że powołanie się przez powoda na brak uzasadnienia zaskarżonej uchwały było możliwe także po wniesieniu pozwu i wydaniu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny, ze względu na przyjętą wykładnię przepisów art. 418 § 1 k.s.h. i art. 422 § 1 k.s.h., zajęte przez Sąd Apelacyjny stanowisko co do prekluzji tego zarzutu, nie miało wpływu na wynik sprawy.

Bezzasadne są także zarzuty naruszenia prawa materialnego zawarte w skardze kasacyjnej interwenienta ubocznego. Zarzut naruszenia art. 422 k.s.h. i art. 418 k.s.h. w związku z art. 417 k.s.h. interwenient uboczny uzasadnił błędną wykładnią tych przepisów. Zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej może być naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Błędna wykładnia może polegać na mylnym pojmowaniu treści określonego przepisu lub na mylnym rozumieniu znaczenia tego przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2000 r., III CKN 250/00, niepubl.). Bliższa analiza podniesionego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia prawa materialnego uzasadnia wnioski, że interwenient uboczny nie kwestionuje wykładni wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa materialnego, lecz ich zastosowanie, skoro uzasadnieniem naruszenia tych przepisów jest twierdzenie o błędnym przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że doszło do spełnienia przesłanek w nich określonych w okolicznościach faktycznych podanych w skardze kasacyjnej. Uzasadnieniem błędnej wykładni przepisu prawa materialnego nie może być zarzut jego błędnego zastosowania albowiem są to dwie rozłączne formy naruszenia prawa materialnego. Naruszenie prawa materialnego przez błędne zastosowanie może być skutecznie podniesione w skardze kasacyjnej wówczas, gdy został ustalony w sposób niewadliwy stan faktyczny sprawy. Zarzut naruszenia prawa materialnego musi uwzględniać stan faktyczny ustalony przez sąd drugiej instancji, a nie stan faktyczny projektowany przez stronę podnoszącą zarzut

naruszenia prawa materialnego. Taka sytuacja zachodzi w stosunku do zarzutów prawa materialnego sformułowanych w skardze kasacyjnej interwenienta ubocznego. Wszystkie zarzuty naruszenia prawa materialnego opierają się bowiem na twierdzeniu interwenienta ubocznego co do wadliwości wyceny ceny akcji, czego – jak przyjął Sąd Apelacyjny – powodowie nie wykazali. Sąd Najwyższy jest natomiast związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez sąd drugiej instancji (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z tego już tylko względu nie są zasadne zarzuty naruszenia prawa materialnego podniesione w skardze kasacyjnej interwenienta.

Wobec braku uzasadnionych podstaw, skargi kasacyjne podlegały oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. przy uwzględnieniu przepisów § 2 ust. 2 w związku z § 10 ust. 1 pkt 21 i § 12 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).